

SZAVATOSSÁGI JOGOK

A szavatossági jogok sorrendje

Ki viseli a költségeket?

Milyen határidőn belül reklamálhatunk?

Melyek azok az esetek, amikor az eladót nem terheli szavatossági kötelezettség?

Ki mikor mit bizonyít?

A szavatossági jogok sorrendje

Akár szavatosságra, akár jótállásra „hivatkozik” is a vevő hibás teljesítés esetén, őt az új Ptk. 6:159. § (2) bekezdése rendelkezése alapján **négyféle ún. szavatossági jog** illeti meg: **a kijavítás / a kicserélés / az árleszállítás / a vételár-visszatérítési igény (ún. elállás)**. Tehát kiemelten fontos, hogy kellékszavatossággal kapcsolatos, valamint a kötelező jótállás hatálya alá tartozó termék esetén felmerülő minőségi kifogás alkalmával is ugyanez a négyféle jogosultság illeti meg a fogyasztót.

Az új Ptk. szerint olyan szerződés alapján, amelyben a felek kölcsönös szolgáltatásokkal tartoznak, a kötelezett a hibás teljesítésért kellékszavatossággal tartozik. Kellékszavatossági igénye alapján a jogosult választása szerint

- **kijavítást vagy kicserélést** igényelhet, kivéve, ha a választott kellékszavatossági jog teljesítése lehetetlen, vagy ha az a kötelezettnek - másik kellékszavatossági igény teljesítésével összehasonlítva - aránytalan többletköltséget eredményezne, figyelembe véve a szolgáltatás hibátlan állapotban képviselt értékét, a szerződésszegés súlyát és a kellékszavatossági jog teljesítésével a jogosultnak okozott érdeksérelmet; vagy
- **az ellenszolgáltatás arányos leszállítását** igényelheti, **vagy a szerződéstől elállhat**, ha a kötelezett a kijavítást vagy a kicserélést nem vállalta, e kötelezettségének a törvényben foglaltak szerinti feltételekkel nem tud eleget tenni, vagy ha a jogosultnak a kijavításhoz vagy kicseréléshez fűződő érdeke megszűnt.

Az új Ptk. is tartalmazza azt a szabályt, miszerint **jelentéktelen hiba miatt elállásnak nincs helye**. A törvény rögzíti, hogy a kijavítást vagy kicserélést - a dolog tulajdonságaira és a jogosult által elvárható rendeltetésére figyelemmel - **megfelelő határidőn belül, a jogosult érdekeit kímélve** kell elvégezni.

Ki viseli a költségeket?

Az új Ptk. 6:166. §-a szerint a szavatossági kötelezettség teljesítésével kapcsolatos **költségek a kötelezettet - tehát a vállalkozást - terhelik**. Kivéve az az eset, ha a dolog meghibásodásában a jogosultat terhelő **karbantartási kötelezettség elmulasztása** is közrehatott, a szavatossági kötelezettség teljesítésével felmerült költségeket közrehatása arányában a jogosult köteles viselni, ha a dolog karbantartására vonatkozó ismeretekkel rendelkezett, vagy ha a kötelezett e tekintetben tájékoztatási kötelezettségének eleget tett.

Milyen határidőn belül reklamálhatunk?

Az új Ptk. főszabálya szerint a jogosult kellékszavatossági igénye a teljesítés időpontjától számított egy év alatt évül el. **Fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés esetén** azonban a szavatossági idő hosszabb: a fogyasztó kellékszavatossági igénye a teljesítés időpontjától számított **két év** alatt évül el.

Ha a fogyasztó és a vállalkozás közötti **szerződés tárgya használt dolog**, a felek rövidebb elévülési időben is megállapodhatnak; egy évnél rövidebb elévülési határidő ebben az esetben sem köthető ki érvényesen.

Ha a szerződés alapján **szolgáltatott dolog ingatlan**, a kellékszavatossági igény a teljesítés időpontjától számított **öt év** alatt évül el.

Fontos szabály, hogy nem számít bele az elévülési időbe a kijavítási időnek az a része, amely alatt a jogosult a dolgot rendeltetésszerűen nem tudja használni.

A dolognak a kicseréléssel vagy a kijavítással érintett részére a kellékszavatossági igény elévülése újból kezdődik. Ezt a szabályt kell alkalmazni arra az esetre is, ha a kijavítás következményeként új hiba keletkezik.

Melyek azok az esetek, amikor az eladót nem terheli szavatossági kötelezettség?

Az új Ptk. 6:157. § (1) bekezdésében meghatározott rendelkezések tartalmazzák a szavatossági felelősség alóli mentesülés eseteit, miszerint a mentesülésre két esetben kerülhet sor:

- ha a hibát a jogosult a szerződéskötés időpontjában ismerte;
- ha a hibát a jogosultnak a szerződéskötés időpontjában ismernie kellett.

Fontos, hogy **az eladónak csakis a vevő által ismert hiba vonatkozásában nincs kellékszavatossági felelőssége** – és csak az ilyen jellegű hibákra mondják jogszerűen az eladók, hogy ezekre nincs szavatosság (és nem lehet emiatt a terméket pl. kicseréltetni).

A kereskedők gyakran megkísérlik a hibás teljesítésért való felelősséget jogellenesen kizárni azzal a hivatkozással, hogy az akciós vagy leértékelt árura - mint egészre - nem jár szavatosság, illetőleg garancia. A vonatkozó jogi előírások alapján azonban **leértékelt (akciós) termékkel kapcsolatban is van helye minőségi kifogásnak** a termék azon részére vonatkozóan, amely nem volt hibás, vagy hibás volt, de erről a fogyasztó nem tud(hat)ott.

Amennyiben utóbb a vevő a tájékoztatás körén kívül eső hiba miatt viszi vissza a terméket a boltba, úgy kifogását intézni kell, és jogszerűtlen elutasítani az igényét arra hivatkozással, hogy „leértékelt árura nincs szavatosság”. Példa: ha a mázsérülés miatt leértékelt agyagcserepet annak szétmállása miatt viszi vissza a vevő, úgy kifogását intézni kell, és a szétmállás miatt – amely olyan hiba, ami a rendeltetésszerű használatot kizárja - megilletik őt a szavatossági jogok.

Természetesen nincsen akadálya annak, hogy a kereskedő kizárja felelősségét a termék esztétikai hibája miatt, de amennyiben az ilyen esztétikai sérülés miatt akciósan (leértékelve) vásárolt új számítógép valamelyik részegysége a rendeltetésszerű használat során tönkremegy, úgy a fogyasztó emiatti minőségi kifogását alapozhatja a Ptk-ra vagy a kötelező jótállásra, függetlenül attól, hogy az esztétikai sérülés miatt leértékelt áron vásárolta a gépet.

Ki mikor mit bizonyít?

Lényeges különbség van a bizonyítási kötelezettség terén a két jogintézmény között. **A jótállás körében** - a jótállás mindkét fajtájának teljes időtartama alatt - a jótállásra kötelezett (az eladó) csak akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a hiba oka a teljesítés után (tehát például a vevő általi nem rendeltetésszerű használat miatt) keletkezett.

Ezzel szemben **a szavatosság körében** fő szabály szerint a vásárló köteles bizonyítani „igazát”, vagyis azt, hogy a hiba oka már a vásárláskor megvolt a termékben és a hibát nem a vevői rendeltetésellenes használat okozta. Szavatosságnál azonban fontos, a **fogyasztói szerződésekre** irányadó - és a fő szabály alól kivételt képező – szabály, miszerint a teljesítéstől számított 1 éven belül felismert hiba esetén vélelmezni kell (úgy kell tekinteni), hogy a hiba oka már a teljesítés időpontjában is megvolt. Ennek értelmében az első hat hónapban jelentkező kellékhány miatti felelősség alól az eladó fél csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy az eladáskor a termék hibátlan volt, tehát a hiba oka a teljesítés után, a termék nem rendeltetésszerű használata miatt keletkezett.

Tehát **a jótállás teljes időtartama és a szavatossági idő első 12 hónapja alatt egyaránt a kötelezettet (az eladót) terheli a bizonyítás**, azaz csak akkor mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a hiba oka a teljesítés után keletkezett.

Kiemelendő azonban, hogy csakis a Ptk. szerinti fogyasztói szerződésekre áll ez a vélelem szavatosság esetén, így a Ptk. alapján fogyasztónak nem minősülő vevőre nem vonatkozik ez a szabály. Ahhoz ugyanis, hogy a teljesítést követő 1 éven belül felismert hiba esetén a fogyasztónak nem minősülő vevő sikeresen érvényesíthesse a szavatossági jogait, bizonyítania kell, hogy a hiba oka már a teljesítéskor megvolt.

Kivétel a kivétel alól, vagyis nem irányadó a hivatkozott vélelem, tehát bizonyítás terheli mégis a fogyasztót a szavatosság első 12 hónapjában is, amennyiben a vélelem a dolog természetével, vagy a hiba jellegével összeegyeztethetetlen.